četvrtak, 20. svibnja 2021.

P9_TA(2021)0258

Agencija Europske unije za temeljna prava: privremeno izvješće

Rezolucija Europskog parlamenta od 20. svibnja 2021. o Prijedlogu uredbe Vijeća o izmjeni Uredbe (EZ) br. 168/2007 o osnivanju Agencije Europske unije za temeljna prava (COM(2020)0225 – 2020/0112R(APP))

(2022/C 15/47)

Europski parlament,

— uzimajući u obzir Prijedlog uredbe Vijeća o izmjeni Uredbe (EZ) br. 168/2007 o osnivanju Agencije Europske unije za temeljna prava (COM(2020)0225),

— uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije (UFEU), a posebno njegov članak 352.,

— uzimajući u obzir Uredbu Vijeća (EZ) br. 168/2007 od 15. veljače 2007. o osnivanju Agencije Europske unije za temeljna prava ([1]) (Uredba o Agenciji za temeljna prava),

— uzimajući u obzir Europsku konvenciju o ljudskim pravima, članke 2., 6. i 7. Ugovora o Europskoj uniji (UEU) i Povelju Europske unije o temeljnim pravima („Povelja”),

— uzimajući u obzir Zajedničku izjavu Europskog parlamenta, Vijeća Europske unije i Europske komisije od 19. srpnja 2012. o decentraliziranim agencijama i Zajednički pristup,

— uzimajući u obzir studiju naslovljenu „Jačanje Agencije za temeljna prava – revizija Uredbe o Agenciji za temeljna prava”, koju je u svibnju 2020. objavio Resorni odjel za prava građana i ustavna pitanja,

— uzimajući u obzir članak 105. stavak 5. Poslovnika,

— uzimajući u obzir mišljenje Odbora za prava žena i rodnu ravnopravnost,

— uzimajući u obzir privremeno izvješće Odbora za građanske slobode, pravosuđe i unutarnje poslove (A9-0058/2021),

A. budući da Prijedlog uredbe Vijeća predstavlja korak naprijed u postizanju znatno veće učinkovitosti rada Agencije za temeljna prava (FRA) jer joj omogućuje da u potpunosti djeluje u svim područjima nadležnosti Unije te pojašnjava njezine zadaće i metode rada, uz poštovanje načela proporcionalnosti i supsidijarnosti; budući da je žaljenja vrijedno to što su trenutno za pravnu osnovu tog Prijedloga potrebni jednoglasnost u Vijeću i odobrenje Parlamenta, što znači da Parlament ograničeno sudjeluje u toj reformi;

B. budući da Agencija za temeljna prava daje važan doprinos poštovanju temeljnih prava te da bi je kao neovisnu i punopravnu agenciju EU-a i nadzornicu temeljnih prava trebalo dodatno ojačati radi promicanja i zaštite temeljnih prava na najučinkovitiji mogući način i da bi se istodobno trebalo također težiti dijalogu aktivnim uključivanjem civilnog društva, uključujući odvjetničke komore, strukovne organizacije, suce i odvjetnike;

C. budući da bi se ambicije EU-a za razvoj snažnije vanjske dimenzije trebale odražavati u daljnjem uključivanju Agencije za temeljna prava u praćenje i nadzor akata i aktivnosti Unije i njezinih država članica u svim aspektima zajedničke vanjske i sigurnosne politike;

D. budući da je u globaliziranom svijetu ključno zajamčiti dovoljnu zaštitu temeljnih prava u sklopu međunarodne suradnje s trećim zemljama;

E. budući da se izgradnja povjerenja građana EU-a u rad policijskih i pravosudnih tijela može postići i ojačati samo ako se akti i aktivnosti Unije i njezinih država članica precizno, pomno i dosljedno prate, nadziru te brzo usklade s obvezama u pogledu temeljnih prava; budući da je djelovanje Agencije za temeljna prava u području slobode, sigurnosti i pravde stoga iznimno važno i da bi stoga njezin mandat trebao bi obuhvaćati i područje policijske i pravosudne suradnje u kaznenim stvarima;

([1]) SL L 53, 22.2.2007., str. 1.

F. budući da je rad Agencije za temeljna prava na obrani temeljnih prava i utvrđivanju izazova, kao što su prava djece, migracije (uključujući vanjske granice), upotreba umjetne inteligencije i novih tehnologija, rodna ravnopravnost, rodno uvjetovano nasilje i prava žena itd., važan u smislu prioriteta Agencije za temeljna prava te ga je stoga potrebno priznati i podržati;

1. smatra da je iznimno važan cilj Agencije za temeljna prava da relevantnim institucijama, tijelima, uredima i agencijama pruža informacije, pomoć i stručno znanje o temeljnim pravima te da brani i štiti temeljna prava u EU-u, s obzirom na to da Agencija za temeljna prava prati praktičnu primjenu Povelje na sve građane država članica i time nastoji osigurati dostojanstveno postupanje prema svakom pojedincu, pri čemu se prema svim državama članicama postupa jednako; ističe svoju važnu ulogu posrednika u pružanju potpore Uniji i njezinim državama članicama pri poduzimanju mjera ili oblikovanju načina djelovanja u vezi s temeljnim pravima; ističe da te mjere potpore mogu imati različite oblike, uključujući objavljivanje uravnoteženih izvješća koja se temelje na činjenicama i kojima se u obzir uzimaju različiti izvori; potiče Komisiju i Vijeće da u oblikovanje svojih politika sustavno uključuju podatke koje stvara Agencija za temeljna prava i obvezuje se na postizanje istog cilja;

2. naglašava da su zločini iz mržnje i govor mržnje rašireni i gorući problemi, kao i diskriminacija na bilo kojoj osnovi, npr. na temelju spola, rase, boje kože, etničkog ili socijalnog podrijetla, genetskih osobina, jezika, vjere ili uvjerenja, političkog ili bilo kakvog drugog mišljenja, pripadnosti nacionalnoj manjini, imovine, rođenja, invaliditeta, rodnog identiteta ili izražavanja, dobi ili seksualne orijentacije; podsjeća da je horizontalna i intersekcijska perspektiva ključna za zaštitu temeljnih prava za sve; upozorava na povećanje i normalizaciju govora mržnje i različitih oblika rasizma, ksenofobije i s tim povezane netolerancije, posebno antiromizma, antisemitizma, islamofobije i rasizma prema crncima i osobama tamne boje kože u mnogim državama članicama, što je pogoršano jačanjem ekstremističkih pokreta i što se povećalo u internetskom okružju, posebno tijekom pandemije bolesti COVID-19; naglašava da se Agencija za temeljna prava snažno zalaže za suzbijanje svih vrsta diskriminacije te je poziva da nastavi pratiti razvoj događaja u pogledu govora mržnje i zločina iz mržnje i da redovno izvješćuje o konkretnim slučajevima i najnovijim trendovima;

3. ponovno potvrđuje da je spreman Agenciji za temeljna prava omogućiti da u potpunosti djeluje u svim područjima nadležnosti Unije i ispuni svoju ulogu koju su utvrdili zakonodavci EU-a te potvrđuje da je isto tako spreman utvrditi načela i uvjete pod kojima bi Agencija mogla dati svoju suglasnost; u tom kontekstu žali što Parlament ograničeno sudjeluje u reformi Agencije za temeljna prava i naglašava da Parlament prednost daje redovnom zakonodavnom postupku; poziva Komisiju da Agenciji za temeljna prava, kao drugim agencijama za pravosuđe i unutarnje poslove, dodijeli adekvatno veći proračun kako bi u potpunosti ispunila svoju ulogu; potvrđuje da Agenciji za temeljna prava treba osigurati odgovarajuće specijalizirano osoblje;

4. poziva Vijeće da pri izmjeni Uredbe o Agenciji za temeljna prava u obzir uzme i sljedeća razmatranja:

i. *Područje primjene Uredbe*

u skladu s promjenama koje proizlaze iz stupanja na snagu Ugovora iz Lisabona, riječ „Zajednica” trebala bi se zamijeniti riječju „Unija” u cijeloj Uredbi; to podrazumijeva da bi akte ili aktivnosti Unije ili države članice koji su povezani sa zajedničkom vanjskom i sigurnosnom politikom ili u okviru te politike, kao i u području slobode, sigurnosti i pravde, trebalo obuhvatiti djelovanjem Agencije za temeljna prava; u tom pogledu trebalo bi biti jasno da mandat Agencije za temeljna prava obuhvaća područje policijske i pravosudne suradnje u kaznenim stvarima i pitanja povezana s poštovanjem temeljnih prava na vanjskim granicama Unije (u skladu s člankom 77. UFEU-a) te da je usmjeren i na pitanja koja se odnose na uzajamno priznavanje sudskih odluka i presuda među državama članicama; naglašava da Agencija za temeljna prava ima važnu ulogu u davanju priloga i doprinosa u kontekstu postupaka iz članka 7. UEU-a i godišnjeg izvješća o vladavini prava; smatra da bi Agencija za temeljna prava trebala i ubuduće dati svoj doprinos u okviru Uredbe (EU, Euratom) 2020/2092 o općem sustavu uvjetovanosti za zaštitu proračuna Unije ([2]); u tom kontekstu naglašava ulogu Agencije za temeljna prava kao instrumenta za obranu načela demokracije, vladavine prava i temeljnih prava, posebno u razdobljima koja su obilježena zabrinjavajućim autoritarnim tendencijama;

ii. *Suradnja s trećim zemljama*

status promatrača ne bi trebao biti ograničen na zemlje kandidatkinje ili zemlje sa Sporazumom o stabilizaciji i pridruživanju, već bi trebao biti otvoren i ostalim trećim zemljama, na primjer zemljama Europskog gospodarskog prostora / Europskog udruženja slobodne trgovine, Ujedinjenoj Kraljevini ili, ako Upravni odbor Agencije za temeljna prava to smatra prikladnim, i zemljama obuhvaćenim europskom politikom susjedstva;

([2]) SL L 433 I, 22.12.2020., str. 1.

iii. *Područje djelovanja*

osim borbe protiv rasizma, ksenofobije i s tim povezanih oblika netolerancije kako je utvrđeno u članku 5. stavku 2. točki (b) Uredbe o Agenciji za temeljna prava te općenitije zalaganja za suzbijanje svih oblika diskriminacije i zločina iz mržnje, u operativnom dijelu nove uredbe trebalo bi posebno spomenuti sljedeća područja djelovanja:

borbu protiv antiromizma, antisemitizma, islamofobije, rasizma prema crncima i osobama tamne boje kože, zaštitu prava pripadnika manjina te poštovanje političkih ili drugih mišljenja;

iv. *Godišnje i višegodišnje programiranje*

trebalo bi u obzir uzeti prijedlog Komisije da se ukine sadašnji petogodišnji višegodišnji okvir kako se ne bi uvodila tematska ograničenja za svako petogodišnje razdoblje i tako Agenciji Europske unije za temeljna prava omogućilo da svoj rad i tematski fokus prilagodi novim prioritetima; Agencija za temeljna prava trebala bi planirati svoje programe uz blisko savjetovanje s nacionalnim časnicima za vezu Agencije za temeljna prava kako bi glavna tematska područja aktivnosti koordinirala s nacionalnim tijelima država članica na najbolji i najučinkovitiji način; nacrt programskog dokumenta trebalo bi poslati nadležnom pripremnom tijelu Vijeća i Europskom parlamentu na raspravu, a s obzirom na ishod tih rasprava direktor Agencije za temeljna prava mora podnijeti nacrt programskog dokumenta Upravnom odboru Agencije za temeljna prava radi donošenja;

5. poziva Komisiju da razmotri sveobuhvatniju i ambicioznu reviziju Uredbe o Agenciji za temeljna prava nakon temeljite procjene učinka i savjetovanja s relevantnim dionicima kako bi se ojačala neovisnost, efikasnost i učinkovitost Agencije za temeljna prava; poziva Vijeće da razmotri takve prijedloge; poziva Komisiju da za potrebe te buduće revizije posebno u obzir uzme sljedeće teme:

i. *Upravni odbor*

kao što je slučaj s mnogim drugim agencijama EU-a, Odbor za građanske slobode, pravosuđe i unutarnje poslove trebao bi imati pravo imenovati još jednog člana Upravnog odbora Agencije za temeljna prava; članovi Upravnog odbora trebali bi imati pravo jednom biti ponovno imenovani; trebalo bi uključiti zahtjev za rodnu ravnotežu u tijelima uspostavljenim Uredbom o Agenciji za temeljna prava; potiče Agenciju za temeljna prava da nastavi sa svojom praksom da u znanstvenom odboru bude najmanje jedan član s relevantnim stručnim znanjem o rodnoj ravnopravnosti;

ii. *Neovisna evaluacija i preispitivanje aktivnosti Agencije Europske unije za temeljna prava*

svakih pet godina akti i aktivnosti Agencije za temeljna prava trebali bi biti predmet neovisne vanjske evaluacije koju ne naručuje Komisija; cilj neovisne vanjske evaluacije trebao bi biti posebno procjena učinka, učinkovitosti i efikasnosti aktivnosti i postignuća Agencije za temeljna prava te njezinih metoda rada; Upravni odbor mora ispitati zaključke evaluacija iz članka 30. stavka 3. Uredbe o Agenciji za temeljna prava i Komisiji po potrebi dati preporuke za izmjene u pogledu Agencije za temeljna prava, njezinih metoda rada i opsegu njezine misije; Komisija mora dostaviti izvješća o evaluaciji i preporuke Parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija te ih objaviti; nakon procjene izvješća o evaluaciji i preporuka, Komisija može podnijeti prijedloge za izmjene ove Uredbe koje smatra neophodnima;

iii. *Zadaće*

na zahtjev Vijeća, Komisije ili Parlamenta Agencija za temeljna prava trebala bi posebno moći provoditi neovisna znanstvena istraživanja, istraživanja, pripremne studije i studije izvedivosti te oblikovati i objavljivati zaključke i mišljenja o određenim temama, uključujući procjene za pojedine zemlje i mišljenja o zakonodavnim prijedlozima u različitim fazama zakonodavnog postupka i o postupcima u skladu s člankom 7. UEU-a; to bi također trebalo biti

moguće na inicijativu Agencije za temeljna prava, a ne samo na zahtjev institucije EU-a; nadalje, pojedinačne države članice ili skupine država članica trebale bi imati pravo inicijative; aktivna uloga Agencije za temeljna prava u budućem mehanizmu EU-a za demokraciju, vladavinu prava i temeljna prava trebala bi biti uvrštena u uredbu kao tijelo koje, u suradnji s panelom neovisnih stručnjaka, na nepristran način utvrđuje glavna pozitivna i negativna kretanja u svakoj državi članici i doprinosi, među ostalim, pripremi godišnjeg izvješća Komisije;

6. nalaže svojem predsjedniku da ovu Rezoluciju proslijedi Vijeću i Komisiju.